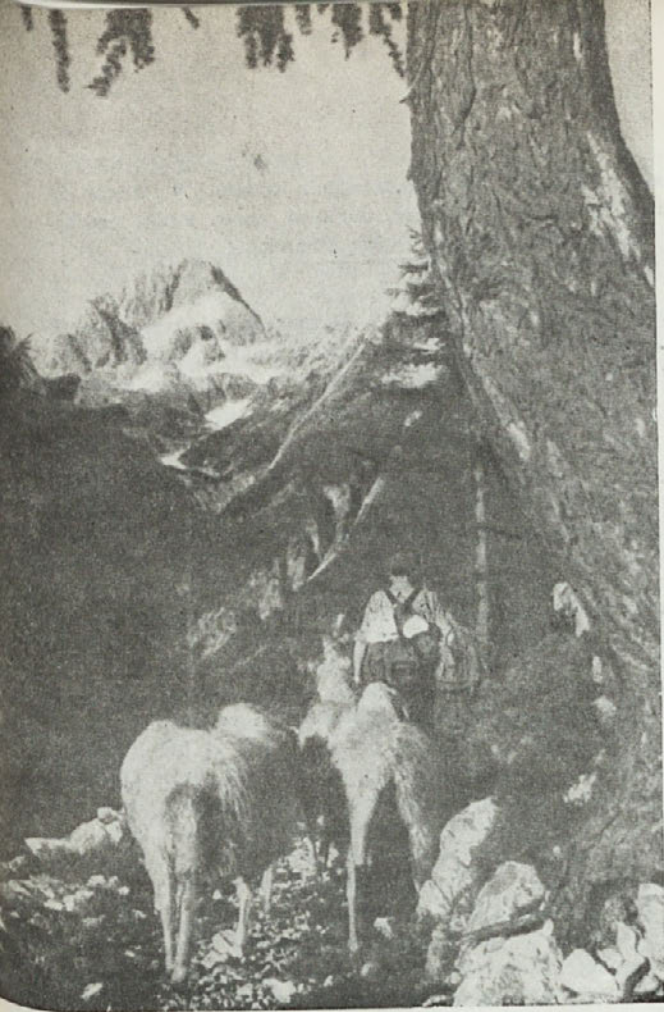

XIV

VII.

1963

VESTNIK

NOTICIERO

128903

VESTNIK je glasilo slovenskih protikomunističnih borcev. ● Izdaja ga konzorcij. ● Predsednik ing. Tone Matičič, upravnik Janez Kralj, urednik Pavle Rant, korektor Dušan Dimnik.

—————::—————

Uredništvo in uprava: Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina. ● Naročnina: Južna Amerika 220,— pesov odn. enakovrednost v dolarju, USA in Kanada — 2,50 dolarja letno, Anglija in Avstralija — 1 funt šterling, evropske države — 1,50 dolarja.

—————::—————

Editor: Eduardo Škulj; presidente del consorcio: ing. Antonio Matičič, redactor Pablo Rant — Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, T. E. 33-7213, Buenos Aires, Argentina

—————::—————

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 756.565.

—————::—————

„Vestnik“ es el Informativo de los Ex-combatientes anticomunistas eslovenos
„Vestnik“ is the voice of Slovenian anticommunist veterans.

.....
VSEBINA: Duhovnik France Malovrh — Ob tisočstoletnici — Grmade v Gorjancih (Grum-Korošec) — Ob petletnici smrti duh. svet. Karla Škulja (Rudolf Smersu) — „Kdo nosi v škofiji zadnjo odgovornost pred Bogom“ — Ob spominu na žrtve — Tito vsevedni — Kočevje — Kraljeva dediščina
Društvene novice

† DUHOVNIK FRANCE MALOVRH

Ob kapitulaciji Turjaka 19. septembra 1943 je bil zajet od partizanov, obsojen na smrt na takoimenovanem Kočevskem procesu in ustreljen v Mozlju 12. oktobra. Tako se je končalo življenje te močno vidne in požrtvovalne delovne osebe v vrhu slovenskega nekomunističnega tabora od vsega začetka našega gibanja, pa do položitve računa pred Večnim Sodnikom.

Malovrh se je rodil leta 1912 na Brdu pri Kranju, študiral na kranjski gimnaziji in maturiral v Ljubljani leta 1932, stopil v ljubljansko bogoslovje, bil posvečen in novo mašo pel julija 1936 — tiste dni, ko se je začela državljanska vojna v Španiji — zatem pa postal kaplan v Moravčah na Gorenjskem. Po kapitulaciji jugoslovanske vojske 1941, se je umaknil pred Nemci v Ljubljano. Tu se je takoj pridružil ilegalnemu krogu, ki je organiziral Slovensko legijo. Z nastopom OF in nje gospodarja v ozadju — komunistične stranke, pa se je Malovrh še bolj zagrizel v delo ohranitve naroda pred komunističnim divjanjem. Bil je kurir med vodstvom Slovenske legije v Ljubljani in ustanovljajočimi se posadkami, zaprisegal je častnike in druge zaupnike, dajal navodila in svetoval, prinašal propagandni material in bodril. Tisti čas ga je Slovenska legija skupno z dr. Šmajdom poslala za svojega zastopnika v tajno Poveljstvo Slovenije v sestavu J. A. v domovini, takrat pod poveljstvom majorja Karla I. Novaka.

Na kurirski poti po Dolenjski je Malovrha zalotil dan laške kapitulacije. S prof. Stankom Petelinom sta se pridružila četniškemu odredu, ki je bil na pohodu iz vasi Orlje proti Turjaku. Preko Turjaka je Malovrh odšel na Zapotok, a se v ponedeljek 13. septembra popoldne vrnil na Turjak — po moji presoji zato, da bi s svojim vplivom Turjačanom nakazal rešilno pot: poznali so ga, priznavali in upoštevali kot člana vodstva SL gotovo vsi poveljniki in večina vaških stražarjev. Če odgovarja resnici, da je stotnik Cerkenik Bine poslal prvo povelje za izpraznitev in umik iz Turjaka in da je bilo to povelje izročeno kaplanu Malovrhu, to še nikakor ne dokazuje, da bi France Malovrh bil ali se hotel delati za poveljnika Turjaka, kar se je prav v naših knjižnih izdajah skušalo napačno — in tudi krivično — prikazati. V dneh, ko je bil Turjak obkoljen in so v njem bila posvetovanja, je Malovrh poudarjal dolžnost izpolnitve povelja: umik in izpad, bil je pa tudi proti pogajanjem s komunisti, dobro vedoč, da je vsak dogovor z njimi nesmiseln. Kot vemo, ni zmagalo stališče, ki ga je on zastopal. Zmagala je volja izvoljenega poveljnika Turjaka, ali bolje rečeno, Poveljnikov Vaških straž, ki so bile v gradu obkoljene.

Po preteku dni, ko je postal izpad že nemogoč, nadaljna borba pa brezupna, so branilci Turjaka 19. septembra ob 13,20 izobesili belo zastavo.

Junaški borci so postali brezpravni ujetniki. Na čelu kolone zvezanih sta stopala France Malovrh in profesor Petelin. Do Velikih Lašč so jih vodili peš, nato pa z vlakom prepeljali v Kočevje, kjer so komunisti v dneh od 9. do 11. oktobra vprizorili farso pravnega procesa proti 21 vodilnim osebam bojev okrog Turjaka in Grčaric. Med obtoženimi je seveda bil tudi France Malovrh.

Prav gotovo se je že v naprej zavedel „kazni“, ki mu jo bodo naložili. Ko so namreč od komunistov določeni zagovorniki opravili svojo formalno dolžnost, je duhovnik France Malovrh komunističnim sodnikom in drhali v dvorani še enkrat pripil svoje stališče:

„Vse svoje mlado življenje sem daroval službi domovine in njenih koristi, kjer sem spoznal, da je narodu koristneje. Moj brat in sestra se borita za svobodo drugje, kakor sem se boril jaz; glavno pa je, da bi vse pripomoglo k narodni rešitvi. Če pa je moje življenje potrebno, da ga dam za slovenski narod, potem sem tudi na to pripravljen.“

Sedem ur posvetovanja sodnega zbora so zvezani obtoženci s prezirom prenašali zasramovanje od strani komunističnega občinstva. Trije duhovniki: France Malovrh, Šinkar in Mavec so na zatožni klopi molili za svoje sodnike.

Ko je bila 11. oktobra ob 11 dopoldne razglašena sodba, je bil France Malovrh med tistimi, katerim so prisodili smrtno kazen. Skupaj s Šinkarjem sta zahtevala, da se vsem omogoči prejem svetih zakramentov. V svoji zahtevi sta le delno uspela. Kočevski kaplan Bartol jih je res spovedal na hodniku kočevskega gradu, pred celico št. 1. vendar se sv. popotnico ni več vrnil.

Vedoč, da pri njih pokopu ne bo prijateljtev med pogrebci, so obsojenci zapeli v celici Oj Doberdob, Nebo žari in Vigred se povrne...

12. oktobra ob pol sedmih zvečer so se odprla vrata čakalnice smrti. Predno so jih rablji zvezali, so si obsojenci podali roke in še enkrat javno izpričali svojo vero v Boga in narod s pesmijo Kristusu Kralju in Hej Slovenci.

Kot prvi zvezani par sta korakala duhovnika Malovrh in Šinkar. Med potjo do tovornega avtomobila in na njem do morišča, je kljub udarcem odmevalo kakor labodji spev: ...bratje, mi stojimo trdno kakor zidi grada... dokler zadnjih akordov niso zadušili rafali iz strojníc.

Ko je duhovnik France Malovrh pred odhodom v smrt pozdravljaj svojega sobrata kurata, mu je dejal: „Pozdravi moje prijatelje. Povej jim, da odhajam nedolžen na morišče. Povej v Ljubljani, da je samo v slogi moč, vsi medsebojni spori naj prenehajo, sicer bodo terjali še novih žrtev!“

Pred očmi imam Francetovo vojaško postavo širokih pleč, kakor

OB TISOČSTOLETNICI

Molimo s sv. Cirilom:

Gospod, moj Bog, pomnoži svojo Cerkev z množtvom in zberi vse v edinosti in stori, da bo izredno ljudstvo složno v tvoji pravi veri in pravilni veroizpovedi, in vdihni v njih srca besedo svojega nauka.

In prosimo s sv. Metodom:

Reši svoje učence vsake nevarnosti in širi pravi nauk, a zmoto preganjaj, da dostojno našega zvanja živimo tukaj in se snidemo s teboj, tvoja čreda, na desnici Kristusa Boga našega in od njega prejmemo večno življenje.

Hvala Svetemu Duhu, ker nam je poslal apostola Cirila in Metoda, hvala, ker smo bili krščeni!

sem ga gledal iz študentske klopi, vidim ga iz svatovske klopi na dan njegove nove maše v kranjski župni cerkvi, vidim ga ob najinem zadnjem snidenju na Zapotoku: vedno je bil eden in isti — načelno odločen in dosleden. Gorenjskega hrasta ne omaje veter, samo strela v viharju ga podre. In tako se je zgodilo s Francetom.

Veliki časi so dali Slovencem velike ljudi. In France Malovrh ima med njimi častno mesto.

Stane Bitenc, Argentina

GRMADE V GORJANCIH

Pričetki narodove borbe za samoohranitev

(Nadaljevanje)

Komunistični zločini in srečanja z ilegalsi iz Št. Ruperta

Dne 14. junija v zgodnjih urah, na nedeljo, je odred prišel v okolico Prečne, odkoder je skušal preko kurirjev navezati stike s Šmihelom in odredom na Št. Joštu. Po vesteh domačinov se je zvedelo, da komunisti nameravajo odvesti župnika Janka Komljanca in še nekatere vaščane. Pavlič-Svarun je poslal patroljo po hrano v vas, obenem pa kurirja za zvezo. Patrolja je prišla v stik s partizansko zasedo, ki je prežala na župnika in ostale žrtve po komunistih zaznamovane za smrt. Med razgovorom je nekdo od partizanov spoznal, da naša patrolja niso partizani. Skočil je k orožju, da bi začel streljati. Naša patrolja pa se je znašla in v kratkem spopadu pobila komunistično zasedo. Poglejmo, kako zlagano pišejo komunistični pisci o tem incidentu:

V Sajatovi knjigi, Belogardizem, beremo na strani 291 sledeče: „...Tiste dni se je v gozdu za Kalom nad Prečno zadrževal tudi vod partizanov Gašperjeve čete II. bataljona Dolenjskega odreda. Ljudje so partizane obvestili, da se v bližini klatijo belogardisti, a partizani tem govoricam niso hoteli in mogli verjeti. V nedeljo proti večeru je odšla s Kala v Češčo vas tričlanska patrolja Tone Ilovar iz Novega mesta, Alojz Novšak z Grčvrha pri Mirni peči in Miklič, sin mlinarja na Radulji pod Trebelnem. Na poti je ta trojica naletela na šentruprske belogardiste, ki so jo zajeli in proti jutru 15. junija zaklali. Zaklane partizane so našli ljudje šele čez kakih 10 dni v neki grapi, pokrite z dračjem, ter jih dostojneje pokopali kar v gozdu.

Po izjavi več prič je pri tem umoru kumoval tudi župnik Komljanec, saj je zgodaj zjutraj prišel iz gozda, kjer se je zgodil zločin. Nato se je odpeljal maševat na podružnico v Dol. Stražo, potlej odhitel v Novo mesto in se vrnil z akademikom Ivanom Mihevcem, da bi mu pomagal pri belogardistični mobilizaciji. Dopoldne pa je župnik Komljanec, očitno zaradi slabe vesti, kmetu Janezu Parklju iz Prečne, ki ga je zjutraj videl prihajati iz morišča, pripovedoval, da mu je davi komandant belogardistov povedal, da so ujeli tri partizane in jih ubili. Parkelj je pred sodiščem z začudenjem pristavil: „Zakaj je komandant prišel to povedat Komljanecu, ne vem; videti pa je bilo, da sta imela že zvezo, če mu je to pravil.“

Na isti strani komunistični pisec nadaljuje: „...Ko so zvečer prišli v Prečno tudi partizani, da razbijejo sestanek in aretirajo župnika kot kolovodjo belega izdajstva, so jih ljudje opozorili na zasede. Partizanski oddelek je počakal na odhod oboroženih belogardistov in nato stopil v župnišče...“ Na strani 292 pa nadaljuje: „...Partizanska patrolja je župnika Komljanca aretirala. Čez dva dni nato ga je vojno sodišče z njegovimi sodelavci na Hmeljniku obsodilo na smrt zaradi organiziranja belogardističnega izdajstva in posrednega sodelovanja ter odobravanja umora treh partizanov“...

Tako komunistični pisec. Kaj pa je resnica? O omenjenem incidentu piše Jože Jakoš v „Krivda rdeče fronte“ na strani 83 takole:

„Na poti k Mihajlovičevim četnikom na Gorjance smo prišli v nedeljo, 14. junija, v okolico Prečne. Tam smo zvedeli od ljudi, da Titovci nameravajo te dni umoriti tamkajšnjega župnika Janka Komljanca in še nekatere druge ljudi v Prečni. Mi nismo niti poznali g. župnika Komljanca in ne drugih, ki so bili določeni od komunistov za likvidacijo; ne z župnikom in z nikomer izmed obsojenih na smrt od komunistov nismo imeli nobene zveze. Pri ljudeh smo zvedeli, da so komunisti sami pravili, da je obsojen njih župnik Komljanec in nekaj drugih oseb na smrt in da bodo najbrž že to noč prišli po svoje žrtve.

Zaradi tega je naš komandant, ne da bi količkaj prej govoril z župnikom Komljancem, odredil, da je mala patrolja 6 mož ležala v pšenici blizu župnišča in stražila. Naš komandant je poslal tri može po hrano. Ti so naleteli v gozdu na partizansko patroljo, ki je v gozdu čakala v zasedi, da bi ponoči vdrla v vas in odvedla v smrt župnika in druge. ...Naši so se izdajali za partizane... Komandant partizanske patrolje je nato pravil, da čakajo tam na to, da bi ponoči vdrl v vas in odvedli župnika Komljanca, organista Riglerja, župnikovega hlapca Lojzeta, učiteljico Milko Borse in brate Murgelj, ki da so obsojeni na smrt. Komandant komunistične patrolje se je bahal, da je bil španski borec, da bodo pobili vse „farje“, vabil je našo patroljo, naj gre z njimi v vas, ker da bo dosti dela... Med razgovorom pa je eden izmed partizanov spoznal, da naši niso partizani, skočil je pokonci, da bi zagrabil puško, toda naši so bili hitrejši in so po kratki borbi pobili vse komuniste. Ker ni bilo časa za pokop, so vse tri z vejami pokrili v gozdu.

Ko se je naša patrolja vrnila, je poročala komandantu, kaj se je zgodilo. Ta je nato odšel v župnišče in sporočil župniku Komljancu, da ga nameravajo komunisti umoriti in mu je tudi izročil listo z imeni določenih za likvidacijo, kot je naša patrolja čula od komunistov. Naš komandant je svetoval g. župniku, naj se kam skrije, ker mi ne smemo in ne moremo čakati tu, ker je obstajala nevarnost, da nas napadejo ali Italijani ali pa partizani... Še isti dan smo se pridružili Mihajlovičevim četnikom na Gorjancih.“

Ivan Rigler, bivši organist v Prečni in ob času teh dogodkov bivajoč v Prečni nadalje osvetljuje predmetni dogodek. On jasno pove, da mu je g. župnik zaupal imena na smrt obsojenih in mu tudi zaupal, da jih je dobil od četnikov. Med obširnimi opisom teh dogodkov na strani 97 in 98 v knjigi „Krivda rdeče fronte“ pove naslednje:

„...Del teh četnikov je torej zadel na tri partizane, ki so ponoči čakali, da vderejo v vas in nas zaznamovane odvedejo v smrt. Četniki so partizanski trojici prigovarjali, naj še počakajo, ker so zaradi žeganja ljudje v vasi še pokonci, partizani pa so vabili četnike, naj jim gredo pomagat, ker bo dosti posla. Vodja partizanske patrulje se je pred četniki bahal, da je bil španski borec. Končno je moral eden izmed partizanov nekaj sumiti in je skočil. Vnela se je takoj borba, v kateri so bili pobiti vsi trije partizani in en četnik ranjen v nogo... Ta borba in pobje partizanske patrulje se je vršila proti jutru v noči 15. junija. Komandant teh četnikov je po borbi prišel v župnišče in izročil župniku Komljanu seznam oseb, ki so jih komunisti določili za likvidacijo iz Prečne. Komandant četnikov je tudi prosil, da bi jim poslali v gozd nekaj hrane in jaz sem nato k njim nesel v gozd hrano. Župniku so četniki nujno svetovali, da se kam umakne ali skrije. Ta jih je prosil, da bi ostali tam, da bi nam bili v zaščito, toda odvrnili so mu, da ne morejo čakati, ker morajo biti ob določenem času na določenem kraju, kjer jih čakajo. Isti dan, 15. junija, popoldan sem četnikom zopet nesel v gozd hrano, nato so se pa premaknili proti Češči vasi...“

Po izjavi Riglerja so naslednjo noč partizani aretirali župnika in ostale, katere so dobili. Aretacijo so vodili: Franc Saje, to je tisti Saje, ki je opisal preje naveden dogodek v Belogardizmu, toda tega ni opisal, da je vodil aretacijo župnika. Med ostalimi partizani je bil tudi Pečarič Stanko, to je tisti, ki je komaj leto preje med ljudmi pobiral podpise za nacistično Nemčijo.

Iz gornjega opisa je komunistično natolčevanje popolnoma jasno. Saje se sam zapleta v protislovja, saj omenja, da so večer pred aretacijo župnika morali partizani čakati, ker je župnišče bilo zastraženo po četnikih. Oba očitavca, Jakoš in Rigler, pa jasno povesta, da so četniki še pred večerom tistega dne odšli iz Prečne. Čisto jasno je, da tako Saje, kot vsi njemu enaki morilci skušajo zakriti umore nad nedolžnim prebivalstvom in uglednimi javnimi delavci.

Iz zapiskov Jožeta Jakoša (v arhivu ZDSPB) posnemamo o tem dogodku še naslednje:

„...Ustavili smo se na robu gozda v bližini cerkve. Od zanesljivih ljudi smo dobili podatke, da mislijo komunisti pobiti župnika Komljanca in še nekatere druge. Jaz sem odšel v zasedo, na rob njive, posejane s pšenico. Tu smo bili v zasedi vso noč. Ko se je zdanilo, je Svarun poslal tri fante v župnišče po hrano. Ti so spotoma naleteli na

tri partizane, ki so bili v zasedi. Partizani so naše ustavili in spralevali, kdo so. Po kratkem razgovoru so partizani dva naša zadržali, enega pa pustili naprej. Ta, ki je šel naprej, je prišel preplašen do moje zasede. Po tej novici sem s svojo patruljo takoj šel do partizanov, s katerimi sem se po partizansko pozdravil. Partizanski vodja je povedal, da je bil v revoluciji v Španiji. Obleden je bil v lepi uniformi. Hotel je vedeti točno, kdo smo in kak namen imamo. Po odgovoru, da smo Štajerski bataljon, je dejal, da je že mnogo slišal o nas. Zanimal se je, kako to, da hodimo v župnišče, k farjem, po hrano. Na moj odgovor, da moramo izkoriščati sovražnika ne naših tovarišev, je bil zadovoljen. Hotel je dalje vedeti, zakaj smo bili v zasedi, na kar sem mu rekel, da zaradi Italijanov. Vprašal sem ga, kaj je njihov namen, na kar je odgovoril, da so prišli v izvidnico, ker nameravajo pobiti vse farje in vse bele. Ker so bili v bližini Italijani, nismo smeli streljati, pobili smo jih s puškinimi kopiti. Vodja partizanov je začel streljati s pištolo in mene zadel v nogo. Od teh partizanov smo dobili ves material in dokaz o njihovi nameri...

Te dogodke okoli Prečne sva popisala v podrobnosti prav zaradi tega, da se jasno pokaže in dokaže zlaganost vse komunistične zgođovine in njihovega varanja onih, ki dogodkov niso poznali ali doživeli.

Šentruperski ilegalci so naleteli še na eno partizansko srečanje in to pri Sv. Roku nad Šmihelom. Pri Sv. Roku je odred počival in čakal, da se mu pridružijo prostovoljci iz Mirne peči in pa patrulje, ki naj bi jih prišla iskat od centralnega odreda. Pred nočjo je med ilegalce prišel partizanski komisar Fran Pacek. Povedal je, kdo je, ker je mislil, da je med partizani in tudi pripovedoval o „svojih junastvih“. Bahal se je z umori in povedal, da je bil v španski državljanski vojski. (Pacek se je predstavil, da je civilni poveljnik vseh partizanov v Sloveniji.) Vodje trojk so na hitrem zasedanju glasovali in predlagali justifikacijo Packa, kar se je tudi izvršilo kljub temu, da se je Pacek skušal braniti. Komunisti ta dogodek zopet potvarjajo in skušajo prikazati umor Packa za začetek državljanske vojne, medtem pa ne povedo, da so oni že pred tem časom pomorili več sto žrtev in začeli bratomorno vojno z napadom na četnike pri Starem gradu, že skoro mesec pred tem dogodkom. Značilna je izjava Sajeta v Belogardizmu na strani 293: „Tako so belogardisti zaklali partizana Packa, ki je bil pred vojno protifašistični borec v Španiji“... Komunistični pisci omenjajo, da je bilo pri Sv. Roku pobitih več partizanov, kar pa je gola partizanska izmišljotina.

V Taborišču

Pri Sv. Roku so se šentruperski skupini pridružili sledeči prostovoljci iz Mirne peči: Anton Šinkar, kaplan v Mirni peči; Jarc Avgust, Mavec Jože, Mavec Franc, Gnidovec Anton in Zupančič Alojz, skupaj

torej 5 borcev in vojni kurat. Kasneje so k odredu prišli še: dva brata Mavca, Lojze in Anton, ter dva brata Zupančiča, Lojze in Franc. Vse te ilegalce je patroljna trojka Franceta Murna, ki je prišla iz št. Jošta, odpeljala v taborišče. Organizatorja mirnopoške skupine Jarca Franceta pa so Italijani v Novem mestu aretirali in odpeljali v koncentracijsko taborišče.

Dogodki okoli Prečne jasno povedo, zakaj so partizani, štab dolenjskega partizanskega odreda, prosili takoiimenovani „Štajerski bataljon“ v Gorjancih za pomoč proti beli gardi, kot to navajajo.

Utrujeni zaradi napornih marših, v nočeh v naglici, brez prave odprave, razočarani nad razvijajočim se komunističnim delovanjem, so šentruperčani vendar prinesli v taborišče novega zagona in nove volje za borbo. Prejšnje obupavanje zaradi slabega dotoka prostovoljcev je vsaj začasno na mah splahnelo. Tudi novodošli so postali vse drugačne volje, ko so vendar videli, da so končno le prišli tudi do grupe borcev z istimi idejami in nenehno voljo boriti se za resnično svobodo svoje domovine. Tako in le tako moremo razumeti, da so se borci iz št. Ruperta še tisti jutro, ko so prišli, čeprav utrujeni, takoj prijavili za akcijo.

Napad na italijansko posadko na Ratežu

V ponedeljek, 15. junija je štab Dolenjskega partizanskega odreda poslal poveljstvu „Štajerskega bataljona“ nujno prošnjo za pomoč pri dveh akcijah: prvo za koncentriran napad na „belo gardo“, to je ilegalce, ki so se zbrali v št. Rupertu in se pomikali proti Gorjancem, in drugo za odločilen napad na italijansko karabinjersko postajo na Ratežu. Medtem, ko je bil napad, oziroma načrt napada proti šentruperčanom življenjskega pomena za komunistični štab, ki je za vsako ceno hotel iztrebiti in onemogočiti vsako drugo nekomunistično gibanje na deželi, je napad na Ratež bila izzivalna akcija, ki naj bi privedla nove ljudi v partizane, ker bi preplašeni pred italijanskimi represalijami morali bežati v gozdove. Na drugi strani pa so želeli z uspešno akcijo pri Ratežu pokazati moč in „junaštvo“ partizanske vojske.

V zvezi s to prošnjo je prišel v taborišče nad Hrušico pri št. Joštu sam poveljnik Dolenjskega odreda, in prosil poveljnika „Štajercev“ za načrt napada proti Ratežu. Z veliko ihto je partizanski poveljnik razlagal razvoj nove ilegale v št. Rupertu in jasno povedal, da je glavno poveljstvo in IOOF izdalo striktno naredbo, da je treba v kali zatreti vsak poskus „nacionalne“ ilegale in to na najbolj drastičen način: *vsako formacijo likvidirati do zadnjega moža!*

Bo še.

OB PETLETNICI SMRTI SVETNIKA KARLA SKULJA

Dne 22. julija 1958 je sredi dela nepričakovano omahnil in mirno v Gospodu zaspal ustanovitelj našega lista — duhovni svetnik Karel Škulj. Sredi dela se je to zgodilo, sredi dušnopastirskega in sredi narodnega javnega dela. Saj je še istega dne v dopoldanskih urah vršil obiske; na pisalni mizi pa smo opolnoči, ko smo prenesli njegovo truplo v župno cerkev v San Martinu, našli razne, nedokončane zapiske, ki so pričali, da jo pokojni svetnik delal do zadnjega diha svojega življenja. Nepričakovana je bila smrt za tiste, ki niso bili z njim v stalnem stiku. Za tiste, ki so ga bolj podrobno poznali, pa smrt ni bila popolnoma nepričakovana, ker so vedeli, da ima težjo srčno bolezen, ki je zahtevala popolni počitek. Tega počitka pa si svetnik ni privoščil kljub prigovarjanju zdravnikov, prijateljev in znancev. Delal in garal je noč in dan in to v razmerah, ki so bile človeka skoraj nevedne. Zato je srce omagalo in duša pridnega delavca je odšla po zasluženem plačilo k Njemu, kateremu je vse življenje zvesto služil.

Slovenski protikomunistični borci imajo svetnika Škulja v lepem in hvaležnem spominu, ker je bil njihov soborec od prvih začetkov komunistične revolucije pa do trenutka, ko ga je Vsemogočni poklical k sebi. V Dolenji vasi, kjer je župnikoval, je že spomladi leta 1941 pomagal ustanoviti edinico Slovenske legije. V njegovem župnišču je bilo središče legijskega delovanja za vse kočevski okraj. Aktivno je pomagal pri ustanavljanju Vaških straž na tem področju. Ob italijanski kapitulaciji je skupaj v vaškimi stražarji odšel na Turjak in Zapotok in nato skozi najhujši partizanski ogenj čez Želimlje v Ljubljano. Sodeloval je pri ustanovitvi domobranstva. Domobranci so bili njegov ponos in njegova ljubezen. Skupaj z njimi je zapustil domovino in odšel v begunstvo. Novica, da so Angleži izročili domobrance komunistom, ga je skoraj uničila in verjetno so tu začetki njegove srčne bolezni. Ni prisegal maščevanja, pač pa je sklenil, da bo po vseh svojih močeh gojil spomin na slovenske protikomunistične borce — mučenike. Prav zato je ustanovil „Vestnik“, za katerega je žrtvoval vse svoje že tako majhne dohodke. Z „Vestnikom“ je hotel postaviti spomenik padlim borcem, okoli „Vestnika“ je želel združiti vse borce, ki so preživeli vojno in revolucijo, z „Vestnikom“ je oznanjal vero v končno zmago pravice nad krivico, demokracije nad totalitarizmom, svobode nad tiranijo.

Pokojni svetnik Škulj je opravil veliko delo za slovenski narod, ki ga je ljubil z vsem žarom svoje duše in za katerega se je ves žrtvoval. Mi pa se bomo pokazali vredne tega dela in hvaležne za to delo na ta način, da bomo v slogi in edinosti nadaljevali delo pokojnega svetnika.

Rudolf Smersu

KDO NOSI V ŠKOFIJI ZADNJO ODGOVORNOST PRED BOGOM

Boj koroških Slovencev za svoje pravice kot manjšina znotraj Avstrije je prav v zadnjih letih dosegel nekaj uspehov pri avstrijskih političnih oblasteh. V letu 1963 pa, ko je prvič bila slovenska matura na slovenski gimnaziji v Celovcu, so koroški Slovenci morali prenesti enega najhujših udarcev, kar jih pomni njih boj, in to s tiste strani, od koder ga niso niti najmanj pričakovali.

Vestnik je kot glasilo slovenskih protikomunističnih borcev tudi glasilo slovenske krvi v svetu, ki čuti s svojimi preganjanimi brati. Čuti še bolj zato, ker v encikliki Janeza XXIII. Pacem in terris stoji zapisano, da „predstavlja težek greh nad pravico nasprotovati žitju in širjenju manjšin, še hujši pa, kadar takšno ravnanje stremi za njihovim uničenjem“.

Vestnik zato dobesedno prinaša spomenico Narodnega sveta koroških Slovencev.

Koroški Slovenci slovimo v zgodovini po svoji otroški zvestobi nasproti Cerkvi in škofu.

Ko je nemški del dežele zajel val proticerkvenega gibanja „Proč od Rima!“, so slovenski verniki strnjeno stali za svojim škofom in papežem kot najvišjim cerkvenim poglavarjem. Takisto je bilo za časa narodnega socializma. Zavedni Slovenci so ostali zvesti Cerkvi in svojemu nadpastirju in marsikateri je moral za to svojo zvestobo v koncentracijsko taborišče ali v gestapovski zapor, dočim so nemški priseljenci po vrsti odpadali in netili sovraštvo do Cerkve. Ni čuda, da so krški škofje Slovence kot najzvestejše vernike tudi temu primerno cenili. Škof Kahn je bil znan prijatelj Slovencev. Značilen za njegovo miselnost je izrek: „Lasset die Slowenen Slowenen sein, damit das Gift des deutschen Liberalismus nicht auch unter ihnen Wurzel fasse!“ (Pustite Slovence, da ostanejo Slovenci, da ne bo tudi med njimi pognal korenin strup nemškega liberalizma. — op. ur.) Celo nadškof dr. A. Hefter, dasi Nemec iz rajha — je ljubil Slovence in se tudi zadnje potegoval. Tudi nadškof Rohrercher nikdar ni dopustil, — več takih slučajev je znanih, — da bi postali njegovi duhovniki žrtve političnih napadov. Ščutil jih je z vso svojo avtoriteto in je v kali zatrl vsako gonjo proti njim.

Od tega časa se je življenje v deželi dosti spremenilo.

Vzgoja v semeniščih našim dijakom in bogoslovcem ne da s seboj tisto, kar bi moralo biti naravna podlaga za vsako uspešno delo med ljudstvom: ljubezen in znanje materinega jezika! S tem se zavestno pospešuje nekakšen razdor med starejšo in mlajšo duhovniško generacijo. In vendar bi morali biti glede konsolidarnosti duhovniki blesteč zgled laikom:

„O quam bonum et jucundum est, habitare fratres in unum.“ Koliko upravičenega pohištavanja lahko nastane med vernim ljudstvom, kjer je medse-

DRUGO STOLETSKO PROJEKCIJSKO ZVEŠČANJE

1894

DRUGO STOLETSKO PROJEKCIJSKO ZVEŠČANJE

DRUGO STOLETSKO PROJEKCIJSKO ZVEŠČANJE

DRUGO STOLETSKO PROJEKCIJSKO ZVEŠČANJE

DRUGO STOLETSKO PROJEKCIJSKO ZVEŠČANJE

DRUGO STOLETSKO PROJEKCIJSKO ZVEŠČANJE

DRUGO STOLETSKO PROJEKCIJSKO ZVEŠČANJE

DRUGO STOLETSKO PROJEKCIJSKO ZVEŠČANJE

DRUGO STOLETSKO PROJEKCIJSKO ZVEŠČANJE

DRUGO STOLETSKO PROJEKCIJSKO ZVEŠČANJE

DRUGO STOLETSKO PROJEKCIJSKO ZVEŠČANJE

DRUGO STOLETSKO PROJEKCIJSKO ZVEŠČANJE

DRUGO STOLETSKO PROJEKCIJSKO ZVEŠČANJE

DRUGO STOLETSKO PROJEKCIJSKO ZVEŠČANJE

DRUGO STOLETSKO PROJEKCIJSKO ZVEŠČANJE

DRUGO STOLETSKO PROJEKCIJSKO ZVEŠČANJE

VSEM SORODNIKOM POBITIH DOMOBRAŃCEV, ČETNIKOV, DOBRO-
VOLJCEV IN OSTALIH BOJNIH FORMACIJ, CIVILISTOV IN VSEM
NJIHOVIM PRIJATELJEM, ZNANCEM, BIVŠIM BORCEM IN OSTALIM
PROTIKOMUNISTIČNIM EMIGRANTOM!

Čas je že, da se temeljito razkrijejo zločini titovega komunizma pred svetom in izbriše tudi sramota vse slovenske protikomunistične emigracije, da po tolikih letih, še nimamo zbranih podatkov o mučeni in pobiti slovenski narodni vojski, nimamo podatkov, niti števila nedolžnih žrtev, poklanjih po podvajani komunistični sodrgi.

Zgodovinski odsek protikomunističnih organizacij se je odločil, da začne sistematično zbirati in urejati „matice mrtvih“ in doseči, da bodo imena vseh naših mučencev zbrana v dokumentarični knjigi, ki bo svetu in znanstvenim priča o najstrašnejšem zločinu komunistične revolucije.

Marsikaj je tonilo v pozabo, toda v skupnem prizadevanju in s sistematičnim delom bomo v stanju zbrati in urediti ta najvažnejši dokument naše narodne zgodovine. Dolžnost nas vseh, ki smo se rešili v svobodo, je, da kot žive priče komunističnega grozodejstva, priče komunistične podlosti in lažne propagande, svoja izkustva izpričamo, s primeri pobijamo laži in odkrivamo komunistične zvižgije.

Organizacije protikomunističnih borcev se trudijo, da razkinkajo novo komunistično nakano, ki se skriva pod masko „nacionalističnega“ odne čestice v katero bodo borci uspeli vnesti delo, po zvezi od „nacionalističnega“ odne čestice emigracije. Potrebni so nam podatki, potrebni konkretni primeri, predvsem pa so nam najbolj potrebna imena naših žrtev, potrebna nam je „matice mrtvih“, celotna, točna, sistematično urejena in popolna.

Zato Vas naprošamo, da zapišete, kar morete, tudi če se ne bi spomnili prav vseh potankosti. Vsak najmanjši podatek je lahko dragocene vrednosti in služi lahko še za nadaljno izpopolnitev „matice mrtvih“. Želimo, da bi se dela lotili po farah in občinah, če celotne fare ne morete obdelati, obdelajte vsaj kraje, v katerih ste živeli in od koder imate podatke.

Lepo število Slovencev živi v svobodnem svetu in ako bomo vsi zagrabili za delo, potem bo tudi naš cilj dosežen, naša bojna zgodovina bo zapisana ne v lazi komunistične propagande, marveč prikazano v pravi luči, po naših pričevanjih pa bo svet šele spoznal, da je titoizem eden od najbolj preklejenih komunističnih sistemov.

Zbirajte podatke in jih nemudoma dostavljajte zgodovinskim odsekom organizacij ZDSPB v Severni Ameriki in DSPB v Argentini.

ZVEZA DRUŠTEV SLOVENSKE PROTIKOMUNISTIČNE BORCEV
U. S. A.

DRUŠTVO SLOVENSKE PROTIKOMUNISTIČNE BORCEV
Argentina

„O quam bonum et jucundum est, habitare fratres in unum.“ Koliko upravičenega pohujšanja lahko nastane med vernim ljudstvom, kjer je medsebojna mržnja zajela duhovnike sosede, ki se v ogromno škodo verskega življenja med seboj sovražijo in delajo drug drugemu težave. Gospodova zapoved, da mora vsako kraljestvo, ki je na znotraj razdvojeno, nujno razpasti, se v teh žalostnih primerih prvič v naši zgodovini v vsej tragediji uresničuje.

Vedno je bila, krajevno gledano, največja nesreča za Cerkev, če je postala sužnja političnih struj ali žoga v rokah oblastiželjnih diktatur, in ni mogla v miru in nepristransko brez razlike stanu in jezika učiti svoje vernike. Obdobje, v katerem zdaj živimo koroški Slovenci, je v cerkvenem pogledu morda najtežji preizkusni kamen v naši zgodovini.

Nikdar naši požrtvovalni, svojemu materinemu jeziku zvesti duhovniki pač niso bili tako kot danes brez vsake zaslonbe in brez razumevanja cerkvene oblasti za naše življenjske pravice, popolnoma prepuščeni brezvestni gonji in napadom nahujskanih raznarodovalnih organizacij, ki se skrivajo pod svetohlinsko krinko navideznih verskih gibanj v spodnjem delu dežele. Na žalost ugotavljamo, da si gotovi, po svoji dvomljivi preteklosti sumljivi elementi svojijo celo „dano“ pravico, da nadzirajo naše duhovnike in kot edino zanesljivi poročevalci ugotavljajo „dejanske“ jezikovne razmere in potrebe po naših župnijah. Če jim postane kak duhovnik zaradi svoje doslednosti, ker pri veronauku upošteva družinski jezik otrok, neprijeten, ga zatožijo in posledica je prej ali slej, da mora brez zaslišanja in brez možnosti zagovarjanja in obrambe svojega stališča izginiti iz šole. Tako se bližamo vedno bolj kaotičnemu stanju, ko naše duhovnike ne bo več nastavljala in premeščevala cerkvena oblast po danih objektivnih dušnopastirskih potrebah, temveč razna društva staršev in tisti narodni nestrpnosti, ki se spretno skrivajo v ozadju.

Nek takšen nestrpnost „častnega“ formata, ki živi v veliki meri od našega slovenskega ljudstva, je na primer v Dobrli vesi ob priliki slovenskega evharističnega obhoda na praznik sv. Rešnjega Telesa šel od ženske do ženske in jim naročal, naj za božjo voljo molijo vendar nemški rožni venec, ker bi se ob slovenski javni molitvi tuji lahko „zgražali“.

Vemo, da ima naš prevzvišeni nadpastir dobro, blago srce, odprto srce tudi za naše potrebe in da bi rad upošteval naše pravice, če bi drugi tega zavestno in sistematično ne preprečevali.

Pri tem pa le ostane odprto nadvse važno vprašanje: KDO nosi danes pred Bogom zadnjo odgovornost za usodepolna dejstva, da slovenski duhovniki ne smejo več postopati po svoji vesti, da se v šoli ne smejo več posluževati družinskega jezika, da ne smejo v šoli z otroki moliti v tistem jeziku, v katerem z njimi doma njih starši opravljajo običajne družinske molitve?

KDO nosi zadnjo odgovornost pred Bogom, da se postavljajo naši duhovniki na zatožno klop in jih sodijo ljudje, ki so vse drugo kot prakticirajoči katoličani? — KDO nosi v škofiji zadnjo odgovornost pred Bogom,

da cela vrsta otrok po raznih farah kljub prijavi k dvojezičnemu pouku leto in dan ne sliši več slovenske besede. — Ali tu, g. generalni vikar, ne vidite krivice, — tu, ko gre za naravno pravo našega slovenskega človeka in za od Vas tako poveljevano pravico staršev?

KDO nosi končno zadnjo odgovornost pred Bogom za obstoječi manjšinski šolski zakon v današnji obliki: država ali cerkvena oblast? — Država je širokogrudno predlagala pri formulaciji tega zakona materinščino za učni jezik krščanskega nauka, cerkveni zastopniki pa so to edino pravično in krščansko rešitev preprečili in določili za manjšino krivično formulacijo, ki praktično izključuje materinščino pri veronauku in poleg tega omogoča — kar je v nasprotju z vso cerkveno prakso — učiteljem-laikom ne glede na njih svetovni nazor, da „nadzirajo“ naše katehete pri poučevanju veronauka na dvojezičnem ozemlju.

KDO nosi slednjič odgovornost pred Bogom v deželi za porazno dejstvo, da trpijo naši duhovniki na svojih postojankah dostikrat pravo mučeništvo? Na eni strani jim vest kot najvišji sodnik velewa dejanja, ki jih cerkvena oblast s svojimi odloki izrecno prepoveduje. Na drugi strani pa jih vsak lahko napada in toži na najvišjem mestu in le malo je slučajev, da bi vzelo cerkveno predstavništvo v določenih primerih naše duhovnike v zaščito in bi jim nudila možnost obrambe! Tako ni čuda, da se je ob tem žalostnem stanju v zadnjih letih osem slovenskih bogoslovcev izneverilo svojemu poklicu. Mlad človek bi moral imeti živce in svetniško stanovitnost, da bi si še upal po teh poraznih spoznanjih vršiti duhovniško službo na dvojezičnem ozemlju.

Dolgo smo čakali, ponovno prosili, a vsa naša dokazovanja so bila na žalost zaman! Nikdar nismo grozili s štrajkom ali izstopom iz Cerkve, kot z uspehom grozijo gotovi, cerkveni oblasti znani ljudje. Spričo zadnjih dogodkov v Dobrli vesi, ki so verjetno samo začetek že dolgo vsestransko zasnovane večje akcije, pa ne moremi več molčati, ko ni človeka v škofiji, ki bi imel pogum in bi čutil dolžnost, braniti naravne pravice manjšine, potem apeliramo na pravični čut vesoljne Cerkve, apeliramo na krščansko čuteči svet zunaj naše dežele!

Narodni svet koroških Slovencev

„MATI IN UČITELJICA“ bo prinesla „Mir na zemlji“, če bodo nje sinovi in hčere poslušali nauk Njega, čigar naslednik je odšek k Stvarniku. Sedanji in bodoči borci se bodo učili pri Janezu XXIII.

OB SPOMINU NA ŽRTVE

Izdajatelj Svobodne Slovenije v Buenos Airesu in tajnik NO za Slovenijo Miloš Stare je za letošnji spominski dan napisal uvodnik, ki ga Vestnik v celoti ponatiskuje. (Op. ured.)

Čim bolj se z leti oddaljujejo dogodki, ki so se razvijali v naši domovini med drugo svetovno vojno, tembolj pristna in nepotvorjena postaja njihova podoba. Danes je že tako jasno, da je odveč vsako razpravljanje o tem, da bi bila Osvobodilna fronta pod vodstvom komunistov v času sovražne okupacije ustanovljena za borbo proti okupatorju. To, kar smo mi spoznali že tedaj, more doumeti danes vsak, ki mu je vsaj malo do resnice. Vsak more doumeti, da so komunisti ustanovili OF samo zato in izključno zato, da izvedejo revolucijo. V kolikor so se kje spopadli z okupatorji, je bilo prav tako le sredstvo za izvedbo revolucije, kakor je bilo na drugi strani tako sredstvo sodelovanje komunistov in njihovih pomočnikov z okupatorji, če je bilo to v interesu izvajanja revolucije.

Domače nasprotnike revolucije in osebe, ki bi mogle po svojem vplivu ovirati razvoj revolucije, so morili in pobijali dosledno po Bakuninovem revolucionarnem katekizmu. S tako doslednostjo so morili po določbah tega katekizma samo še v boljševiski revoluciji v Rusiji in Španiji. Cilj umorov je bil uničevalen in ustrašovalen. Ko se je npr. na pisca teh misli v začetku oktobra 1942 ponesrečil komunistični atentat, je eden kom. voditeljev na vprašanje zakaj ta atentat, ko je jasno, da ne sodelujem z okupatorji, ampak, da sem dosledno na strani zapadnih zaveznikov, odgovoril: „Prav zato. Treba je množice ustrašovati, sicer je nevarnost, da bodo ves katoliški tabor speljali na stran zapadnjakov.“

Da je šlo samo za revolucijo, priznavajo danes komunisti sami. Uvod v ustavo komunistične Jugoslavije, ki je bila sprejeta letos 7. aprila na sejah Zveznega zbora in Zbora proizvajalcev začenja tako: „Izhajajoč iz zgodovinskega dejstva, da je delovno ljudstvo Jugoslavije s komunistično partijo na čelu s svojim bojem v narodno-osvobodilni vojni in socialistični revoluciji zrušilo stari razredni red...“

Tako komunisti danes tisto, kar so tako vztrajno označevali kot lažno propagando belih kolaboracionistov, priznavajo kot resnično zgodovinsko dejstvo.

Če v luči tega, danes torej nespornega zgodovinskega dejstva, gledamo žrtve komunističnih morilcev, odpade vsaka najmanjša osnova za sumničenje o sodelovanju teh žrtev s sovražnimi okupatorji. Prav tako je obsojen na neuspeh vsak poskus zasenčenja protirevolucionarne borbe s tem, da bi hotel kdo nastanku Vaških straž, domobrancev in

četnikov naprtiti kakršno koli senco sodelovanja. Bila je le edina pot napadenega k obrambi.

Za zgodovinarja, ki bo opisoval našo dobo v drugi svetovni vojni so že podane tele neizpodbitne osnove: Na slovenski zemlji je številčno neznatna komunistična manjšina v navzočnosti slovenskemu narodu sovražnih okupatorjev začela eno najbolj krvavih in brezobzirnih revolucij. Komunisti, ki so najprej simpatizirali tudi z nacističnimi Nemci, ves čas pa s sovjeti, so naleteli na odpor večine naroda, ki je bil na strani zapadnih zaveznikov. Proti oboroženemu napadu komunistov je nastal oborožen odpor naroda tako in tedaj, kakor je bilo zaradi sovražne okupacije sploh mogoče.

To so neizpodbitni temelji za zgodovino.

Ta dejstva so pa tudi izhodišče za pravilno vrednotenje protikomunistične borbe in vseh žrtev te vojne. Protirevolucionarji so se zoperstavili uničevanju vsega tistega, kar je v slovenskem narodu posamezniku, družini in narodni celoti dajalo smisel in globino življenja. Uprli so se uvedbi komunističnega sistema, ker ta zanika Boga in preganja vero; uničuje družino in uvaja brezdomnost; prezira narodnost in z vcepljanjem materialističnega pojmovanja življenja, jemlje temu duhovni smisel; zanika svobodo in uvaja kruto podložnost delovnih množic novemu vladajočemu privilegiranemu razredu.

Protikomunistični in protirevolucionarni borci so šli v boj s pesmijo. Ta pesem, ki je bila peta iz srca in prepričanja, je vsebovala njihov program in njihovo geslo:

Mi smo slovenske zemlje čuvarji, geslo je naše: Dom, Narod, Bog!

Oče, mati, bratje in sestre, koče mesta, trate in steze, holmi skale večnega snega: To je moja domovina!

Proč nasilje, proč moritve, samovolja proč, narod naš gre v dan zoritve...

...Sinovi smo Slovenije, naše lepe slavne matere; v slogi bratski hvali naj Boga vsa Slovenija.

V nedeljo se bomo spominjali žrtev revolucije. Po komunističnih načrtih bi morala biti tudi večina nas, ki smo zapustili domovino, med temi žrtvami. Božja Previdnost tega ni dopustila. Živi smo in svobodni smo. Prav in lepo je, da se bomo spominjali teh žrtev. Prav in lepo je, da bomo govorili o njihovi veličini mlademu rodu. Potrebno pa je še več. Naj bo ta vsakoletni narodni vernih duš dan tudi dan očiščevanja za nas. Poglejmo si drug drugemu odkrito v oči. Ob spominu na žrtve in njihove ideale, ki so bili in so še vedno tudi naši ideali, se otresimo more sebičnosti in brezbriznosti, ki legata na nas. Poživimo našo zvestobo idealom, za katere so padle žrtve, ki se jih sominjamo. Le tako bomo dali poguma tistim v domovini, ki iščejo življenju duhovnih in moralnih vrednot, da bi z njimi našli pot iz teme in puščave, v katero jih je pahnil komunistični materializem. Zadostili pa bomo s tem tudi božji Previdnosti, ki nam je podarila življenje in svobodo.

TITO VSEVEDNI

Tito je bil pred kratkim v Moskvi. Postavil se je v vsem na moskovsko linijo. (Ne samo na politično, tudi na kulturnem polju. Le tako si lahko razlagamo Titove izjave zadnjega časa. V svoji novoletni poslanici je zapisal: „Poožaj v našem kulturnem in moralno političnem življenju ni takšen, kakršnega bi si želeli in kakršen ustreza naši socialistični skupnosti. Zlasti v književnosti in v umetnosti na sploh je mnogo tujega, nezdružljivega z našo socialistično etiko, nekaj, kar poskuša, da bi z linije, ki jo je določila naša revolucija, obrnilo pot našega razvoja v drugo smer. To so razni dekadentni pojavi, prinešeni od zunaj. Boriti se moramo proti njim, toda ne zmeraj administrativno, temveč s političnim delom.“

Na kongresu mladine, 23-26. januarja se je spet lotil „jalovih intelektualcev, ki predvsem v literaturi in slikarstvu, v filmu in drugod, tavajo neke izven naše socialistične stvarnosti. To so navadno ljudje, ki se potegujejo vase, vse je njim vsakdanje, banalno, na vse gledajo z višine in postajajo tako vsebolj nedružbena bitja. Oni ne gledajo več kritično, temveč kritikarsko na naše družbeno življenje. Za nje je marksizem že preživel. Oni hočejo nekaj novega in se navdušujejo za tujo, dekadentno umetnost in književnost. Poleg tega, nikdar se ni v naši državi toliko prevajala in tiskala 'šund' literatura.“ Tako je govoril Tito in še dodal, da bo treba nastopiti sedaj tako na področju kulture, kakor lani na ekonomskem in moralno političnem. „Tu gre za brezidejnost in anarhizem gotovega dela kulturnih delavcev, pa tudi nekega dela odgovornih komunistov, o izgubitvi kriterija, kar je sicer dopustno, toda nikakor pa ni dopustno v našem (t. j. komunističnem) državnem razvoju.“

Nato pa je 6. februarja govoril deputaciji Saveza novinara Jugoslavije one besede, ki smo jih v prejšnji številki postavili na čelo našega lista, in v katerih sebe postavlja za upravičenega zakonodajalca tudi umetnostnim slogom. Ne sme on skrbeti samo za industrijo in za poljedelstvo, ampak tudi za „kulturo“. In to ne samo kot predsednik Jugoslavije, temveč predvsem kot glavni tajnik KPartije! Kdor drugače misli, ne pozna komunizma. On, Tito, je odgovoren pred zgodovino in narodom za pravičen tok razvoja države. (Tudi na kulturnem polju, tudi na umetnostnem.) S tem govorom, ki ga pišemo v spominsko knjigo vsem našim umetnikom v domovini, se je Tito postavil v vrsto Stalina, ki je predpisoval razvoj vsem kulturnim panogam, in koraka vstric Hruščova, ki je dal predtakt za boj z zapadnim vplivom v Sovjetiji in satelitskih državah in ki ga je zopet med prvimi ubogal naš Tito!

Ni ga pa ubogal italijanski Togliatti, ki se je na zadnjem kongresu KPartije uprl temu umetnostnemu diktatu, ki prihaja iz Moskve. Postavil se je za svobodono umetnost. In časopisi so že v tem nastopu, ki zadeva umetnostno kritiko, videli „razcep“ med svetovnimi komunisti... Tako velike posledice naj bi imela umetnostna polemika na vrhovih svetovnega komunizma.

Beležimo ta spor, ker je morda globljega pomena. kakor si mislimo mi, pa ga slutijo v vsej pomembnosti taki konfunisti, kakor sta Hruščov in Tito.

Beležimo pa tudi tole: Ljubljanski Naši razgledi so še 12. januarja 1963 obsodili to „ždanovščino“, ki se uvaža v Sovjetiji. Napisali so tele vrstice k govoru omenjenega akademika Laktionova: „Fenomen ‘žigosanja’, ki je popolnoma tuj umetniškemu ustvarjanju, se že razširja na področje moderne glasbe, modernega filma, moderne proze in poezije. Življenjska praksa sama potrjuje, kako je to absurdno. Kolikokrat doslej so že z raznimi dekreti, članki, partijskimi direktivami in podobnim posegali v kulturna področja ‘v imenu komunizma’. Zgled Ilije Ehrenburga priča, kakšno zmedo lahko povzročajo ždanovski posegi v področje kulture in umetnosti... Destalinizacija še ne pomeni demokratizacije — resnica je namreč, da se problemi umetniškega ustvarjanja niso rešili in se tudi ne morejo rešiti na sestankih. Ali vse to res koristi sovjetski kulturi in prispeva k njenemu ugledu in napredku?“

Tako se sprašuje ljubljanski tednik, ko je šlo samo za „ždanovščino“ v Moskvi. Hoče pa s tem pokazati neodvisnost od moskovskega vpliva in svojo pot v socializacijo. Toda med tem je bil Tito tam in je sam prevzel moskovsko tezo in jo jasno povedal mesec dni potem prav Slovincem, kajti novinarsko združenje je vodil njega predsednik Jože Smole, Ljubljančan, in njemu je govoril Tito tiste markantne besede: „Pravijo: Tito dobro vodi politiko, ni pa kompetenten za področje kulture. Toda tovariši, kdor tako govori, ne razume, kaj je komunistična partija, kaj je socializem, kaj je komunizem!“

Radovedni smo, kako bodo zdaj Naši razgledi komentirali Titov „okus“, ki je tudi „ukaz“, kajti z njim je zvezana „karakteristika“ urednika lista, podpora, štipendiji in potovanja mnogih abstraktnih umetnikov...

(Glas Slov. kult. akcije — 1. 5. 1963)

◆

**ČE VAM JE VSEČ, DA JE VESTNIK PESTER — SODELUJTE
S PRISPEVKI, POŠILJAJTE ZAPISKE IZ BOJEV, JAVLJAJTE
NOVICE — TAKO BO ŠE BOLJ PESTER! IN ŠE NEKAJ —
SPOROČAJTE NASLOVE NEKDANJIH BORCEV, KI GA ŠE NE
PREJEMAJO. — HVALA!**

◆

KOČEVJE

(IZ ARHIVA ZGODOVINSKEGA REFERATA ZDSPB)

Ime Kočevje bo ponovno in ponovno zapisano v naši bojni zgodovini, saj je s tem imenom povezana naša največja tragedija in v senci tega mesta leže tisoči in tisoči naših borcev. Zemlja, v kateri leže, je blagoslovljena z njihovo lastno krvjo. Práv je, da ob naših spominih ponovno in ponovno poromamo v Kočevje k našim junakom in mučencem.

Komunizem je bil že pred vojno precej trdno zasidran na Kočevskem. Komunistična propaganda se je spretno usidrala med delavstvo v rudniku, v obeh tekstilnih tovarnah in na parnih žagah. Kljub dejstvu da je bil največji sovražnik slovenstva v Kočevju kočevski Nemec, so komunisti, ki so med vojno oznanjali borbo proti „okupatorju“, ob volitvah stopili na nemške liste in volili proti narodno zavednim strankam. Komunistična taktika je bila tako spretna, da so leta 1941—42 pridobili na svojo stran večji del tistega življa, ki je bilo včlanjeno v Prosveto ali Fantovski odsek. To nedvomno kaže, da ni bilo zadostnega vodilnega kadra, ki bi znalo prikazati komunistično nevarnost v pravi luči. Ko so se kočevski Nemci pozimi 1941 in pomladi 1942 odselili na štajersko, so na Kočevskem ostale prazne vasi. V teh praznih vaseh, vsaj v bližini Kočevja, so se naselili begunci iz štajerske. Na žalost so ti begunci naselili komunistični propagandi v „borbi proti okupatorju“, in po veliki večini simpatizirali z Osvobodilno fronto. Na eni strani je to razumljivo, saj so ravno ti begunci utrpeli ogromno škodo in pregarjanje pred Nemci. Komunisti so to vedeli in izrabili. V maju 1942 je samo iz Kočevja, rudnika in šalke vasi, odšlo več kot 400 fantov v partizane.

Partizani so do prebivalcev uporabljali popolnoma drugo taktiko kot drugje na Dolenjskem in Notranjskem. Zanje je bilo važno, da ljudje ostanejo prijazno razpoloženi do njih in da v njih res gledajo borce za „svobodo“. Tudi uboji na Kočevskem so bili zelo redki. V kolikor so podatki dosegljivi, so leta 1942 partizani ubili samo dve osebi na Kočevskem. Bila sta oče in sin Pečnik in še ta dva je ubil domačin Novak Nace iz osebnega sovraštva. Izpraznjene, oddaljene kočevske vasi pa so postale partizansko zatočišče vse do konca vojne. Kočevski Rog je nudil primerno zaledje, kamor so se komunisti lahko skrili in preko katerega so lahko navezali zveze z Jugom. Vsekakor je Kočevje s svojim zaledjem bila najvažnejša postavka

od početka do konca vojne. Že aprila meseca 1942 se je iz bivšega notranjskega odreda formiral južnodolenjski, kočevski bataljon. Ta bataljon je bil tudi telesna straža komunističnim veljakom in varoval zaledje ob raznih konferencah, ki so bile ravno na Kočevskem. Prva taka večja konferenca je bila že julija 1942. Na tej konferenci je imel prvo besedo Boris Kidrič. Znan je njegov oglas, da sta v Sloveniji samo dva tabora: OF in bela garda. Proti beli gardi, je rekel, da so potrebni dvojni boji, treba jo je razkrinkavati kot podružnico okupatorja, obenem pa jo je treba popolnoma razbiti tudi vojaško. (Torej so komunisti sklenili, še predno so nastale kake VS, kako bodo blatili vse, ki bi se uprli komunističnim zločinom. Ta konferenca je bila od 5—8. julija, prva VS pa je bila osnovana šele 17. julija.) Na tej konferenci je Kidrič branil OF, o kateri je rekel, da ne služi partiji kot maska za varanje množic in da ni res, da bo partija pometala iz OF vse zaveznike (sokole in krščanske socialiste). Zatrjeval je, da je platforma OF realnost. No, kaka realnost, vsi vemo!

Medtem, ko se je komunistična aktivnost razbohotila na Kočevskem že pozimi 41-42. leta, je protikomunistična aktivnost bila skoro enaka ničli. Šele koncem julija in v začetku avgusta se je začela organizacija VS. Italijanski poveljnik v Kočevju je bil komunistom naklonjen in zato je formacijo VS preprečil. VS v Kočevju se ni formirala vse do maja 1943. Pa še ta posadka je štela le okoli 15 mož, od katerih sta kasneje samo dva odšla k domobrancem. V domobranskih enotah je bilo iz Kočevja le okoli 10 fantov!

Usoda teh fantov je bila naslednja:

Kužnik Albin, vrnjen iz Vetrinja in ubit.

Kužnik Ludvik, zajet na vlaku ranjencev in ubit.

Kužnik Milan, ubit po nesreči leta 1944.

Vodušek Dolfe, zaklan v Kočevju maja 1945.

Dolšek Franc, vrnjen iz Vetrinja in ubit.

Vetrovec Jože, artilerijski poročnik v Vel. Laščah, vrnjen iz Vetrinja in ubit.

Kovač Jože, vrnjen iz Vetrinja.

Neznana pa je usoda Drobniča Avgusta, Požuna in Cerarja.

Kočevje se ni izkazalo v protikomunistični borbi tako kot ostali slovenski kraji. Bilo je nekaj posebnega — partizanska trdnjava in ostalo bo nekaj posebnega — grobišče protikomunističnih borcev.

BRALI SMO

KRALJEVA DEDIŠČINA

(Nadaljevanje)

Po uporabi bataljona slovenskih vojakov je poslanik Stevenson obiskal Purića in ga vprašal, kaj namerava storiti. Purić je odgovoril, da imajo v Kairu poveljstvo Angleži in da zato vojaški upori brez dvoma spadajo v njihovo področje. Stevenson je razložil, da so se te čete pod vtisom propagande radia BBC in Tiflisa uprle proti Mihajlovičevi „pasivnosti“ in da bi se rade borile s Titom proti Nemcem. Purić je odgovoril, da je to nekaj podobnega, kakor če bi se nek angleški bataljon uprl zaradi „pasivnosti“ poveljstva v Kairu in zahteval, da ga pošljejo v Moskvo, da se bori proti sovražniku. Stevenson ni odgovoril. (141)

Drug primer metod, ki so jih rabili proti nam je bil ta, da so nam grozili z internacijo vse vlade, ako je ne nadomestim z odborom treh, ki naj bi odpustil Mihajlovića. ...Želel sem se vrniti v London... Ker sem se vedno bolj zavedal, da bi lahko bolj uspešno, čeprav manj direktno, vplival na dogodke... Končno je prispelo povabilo preko poslanika Stevensona, da se moja vlada in jaz vrnemo v London na posvetovanje. Tedaj sem bil prepričan, da je to najboljše v vsakem pogledu. Zelo važna postavka je bila dejstvo, da bom ponovno imel lahko osebni kontakt s Churchillom... Bil pa sem tudi vesel, da bom ponovno videl svojo zaročenko... Pred odhodom sem poslal pismo stricu Bertie-ju (Juriju VI.): 3-3-44:

Dragi stric Bertie!

Rad bi Vam govoril o moji težki situaciji tukaj. V zasedeni Evropi smo bili prvo ljudstvo, ki se je uprlo in borilo za skupno stvar in to v času, ko je bilo malo izgledov za zmago... Čakamo močnejših zavezniških akcij in odločilno uro za splošen narodni upor. Medtem pa ne razumemo zavezniške politike in se sprašujemo, ali sploh kakšno imajo. Namesto da bi nam pomagali z orožjem in vojaško akcijo na Balkanu, se zdi, da samo čakajo, da jim bomo mi pomagali in jim dali več dokazov našega odpora... Že je preteklo pet mesecev, odkar so ukinili še tisto malenkostno pomoč Mihajloviću, ki je prihajala od časa do časa... Vaš nekdanji poslanik pri Mihajloviću polkovnik Bailey je prispel v London. Hvaležen Vam bom, ako bi ga mogli sprejeti odn. pogledati njegova poročila... Ne morem zapustiti svojega ljudstva, svoje vojske, izročil mojih prednikov — in rajši bi umrl kakor to storil. Poleg vsega tega se tukaj ne počutim dobro in pa sam. Namesto prijaznih besed zavezniški tisk namenoma priobčuje popolne nesmiselnosti o meni in mojih sodelavcih... Rad bi se poročil in ustvaril družino, a še to mi skušajo preprečiti...”

„18. marca (1943) sem bil na kosilu pri g. Churchill, ki je popolnoma odobral moje ženitvene načrte. Razšla sva se pri političnih vprašanjih, ki so neizogibno prišla v razgovor. Churchill je prinesel več „dokazov“, da je Mihajlovič izdajalec in me je silil, naj bi ga odpustil in tudi Purića. Mihajlovič, tako je dejal, je slaboten in ima malo privrženecv, poleg tega so pa še nekateri od njegovih poveljnikov prešli k Titu. Churchill ni smatral Mihajlovića za dobrega zaveznika in je kritiziral način, s kakršnim je odklonil izvedbo nekaterih napadov, ki jih je predlagala britanska misija v Jugoslaviji. Dejaj je celo, da Mihajlovič hrani svoje sile, da bi lahko napadel partizane. Pri tem je Churchill pokazal popolno pomanjkanje smisla za ocenitev edine možne in res najboljše poti, začrtane po Mihajloviću, ki je želel preprečiti hude posledice civilnemu prebivalstvu, istočasno pa ohraniti že itak omejeno število čet za res življenjsko važne akcije. Kot jugoslovanskemu patriotu mu je bila pred očmi najprej usoda države, medtem ko je Churchill hotel tolči po Hunih na vseh koncih, ob vseh prilikah in za vsako ceno. V gverili pa takšno vojskovanje pomeni brezsrčno uničevanje celih vasi in mest... Churchill tudi ni vedel, kaj se pravi voditi gverilo v deželi, zasedeni po močnem in krutem sovražniku... Poudaril je ponovno, da — če ne mislim delati tako, kakor on želi — bom v tem primeru delal proti zavezniškim vojnim naporom. Poslovala sva se precej na kratko in razlike v pogledih niso bile urejene.“ (144-5)

„Dolgo sva se zgovarjala — kralj napram kralju (angl. kralj Jurij VI., op. prir.) o usodi moje dinastije. Stric Bertie je menil, da bom pač moral najti nek sporazum s titovci, a tisti čas še ni mogel videti primerneega načina za rešitev moje situacije... 12. in 13. aprila sem bil klican k Churchill. Dejaj je, da je govoril s ljudmi, ki podpirajo Mihajlovića, kakor sem ga naprosil. Omenil je, da upošteva stališče četnikov, da razume njih težave, da pa so po njegovem razlike med četniki in partizani samo krajevnega značaja. Veroval je, da so Titove čete resnično narodno gibanje in samo delno komunistične. Edina njegova skrb je bila tolči po Hunih in ni mogel razumeti mojega odklanjanja sprejeti Tita. Nisem ga mogel prepričati, da bi titoizem, ako se mu dovoli razvoj, končal v Jugoslaviji v komunizmu in da bi podpiranje Tita pomenilo kratkovidno, če ne celo usodno potezo. Churchill pa je poudarjal in poudarjal, da bi moral jaz — zaradi splošne vojne politike, ki je vzvišena nad političnimi borbami — sprejeti takšen stav, neljub sicer meni, a koristen za splošen izid vojne. Jaso je bilo, da so se Britanci odločili, da je treba pritiskati name do skrajnih možnih mej, da bi odpustil Purićevo vlado. Churchill je tudi dejaj, da je predsednik Roosevelt na predlog generala Billa Donovana svetoval g. Šubašića za predsednika vlade. On je tudi za ta predlog, da si je prej mislil na generala Mirkovića, moža, ki je bil v glavnem odgovoren za beograjsko revolucijo (27. marca 1941, op. prir.). Predsednik Roosevelt je prejel zagotovila, da bo Šubašić popolnoma lojalen napram meni, istočasno pa bi bil tudi sprejemljiv za partizane.“ (147)

„Vi in vaša vlada boste označeni, da ste ovirali vojne napore,“ je dejaj Churchill, in spet ponovil: „Vi boste odgovorni, ako ne podprete velikega

odporniškega gibanja. „Pritiskal je name, da bi odpustil Purića in postavil odbor treh ter omenil imena Šubašić, Konstantinović, Furlan (prof. dr. Boris Furlan, kasneje obsojen od titovcev v Ljubljani 1946, op. prir.). Povedal mi je, da je že uredil, ne da bi se prej z menoj posvetoval, da bo Šubašić, ki je bil tedaj še v Ameriki, prišel z letalom ob prvi priliki. Omenil je, da je to uredil zato, da bi jaz mogel slišati njegovo mnenje. Ko je nekaj dni po tem razgovoru dejal v parlamentu, da „mi je kralj Peter obljubil, da bo v nekaj dneh odslovil dr. Purićevo vlado in da bo sestavljena nova pod vodstvom bivšega hrvaškega bana, „sem okamenel in bil globoko razžaljen.“

Julija 1943 se je iz Washingtona vrnil kapitan J. L. Callan, mornariški ataše amer. vlade pri jug. vladi v Londonu. Callan je Rooseveltu podal podobo Jugoslavije in ker je bil pri obisku Petra II. njegov osebni adjutant, mu je Roosevelt naročil, naj kralju pove tole: „Povejte mu, da smo zanj in da bomo delali na tem, da se vrne v domovino in nazaj na prestol.“ — „To je bilo,“ nadaljuje Peter II., „pred Teheranom, Jalta in Rooseveltovim srečanjem s Stalinom.“ (148/9)

„Kapitan Callan je bil presrečen, ko je slišal te predsednikove besede ... tudi jaz sem bil presrečen, da imam tako močno in osebno podporo v predsedniku. A že v dveh mescih so njegovi pogledi in odločitve bile ravno nasprotno, kajti zapustili so Mihajlovića, mojih prošenj in svaril pa niso upoštevali... nekaj dni pred odsloovitvijo Purića sem govoril na tiskovni konferenci... niti ena beseda, ki sem jo izrekel, ni smela biti natisnjena...“ (149).

„Ko je Šubašić prišel iz Amerike, me je 9. maja obiskal. Vprašal sem ga o razlogih njegovega prihoda v London, pa mi je dejal, da so ga po nasvetu britanske vlade poiskali člani ameriške vlade in obenem informirali, da bi ga jaz rad videl zaradi posveta... „Šubašić je menil, da je napačno, ker je Mihajlović še vedno v vladi, ker bi bilo bolj pametno, da sta oba s Titom na enakem položaju, oba pa naj bi tudi bila podrejena zavezniški komandi. Tako bi se izognili medsebojnim spopadom, odvrnili nevarnost državljanske vojne in združili vse sile za boj proti Nemcem... „Uvidel sem, da je situacija brezupna, in zdelo se je, da je edina rešitev v tem, da tako Mihajlovića kakor Tita postavimo na isto pozicijo.“ (150)

15. maja je nato Peter sklical sestanek vseh jugoslovanskih politikov v Londonu in jim razložil vso stvar glede angleškega pritiska, odhoda Purića, postavitve odbora treh itd. Naprosil jih je, naj bi mu pomagali sestaviti resnično reprezentativno vlado. Pa so dejali, n. pr. Krnjević: „Mi od hrvaške skupine ne moremo odločiti ničesar, dokler niso v vladi člani Hrvatske seljačke stranke“ in Grol: „Nima prav nobenega smisla posvetovati se z nami, kajti kakor veste, smo zelo pestra skupina.“ Zatem nadaljuje Peter: „Na svojo veliko žalost sem videl, da je to Grolovo stališče bila edina točka, na kateri so bili vsi sporazumni. Nikdar več jih nisem kot skupine klical na posvet.“ (150)

24. moja je Purić odšel. Ostavke ni podal. Po razgovorih s Chur-

chillom je bil najprej kandidat za predsednika vlade prof. Jovanović, ki pa ni hotel pustiti pasti Mihajlovića. Zato je predlagal Grola, ta pa spet Jovanovića. „Končno sem dal mandat za sestavo vlade Šubašiću,“ pravi Peter, „a ni našel sodelavcev.“ Prosil je, naj ga imenujem za predsednika vlade, češ da jih bo tako laže našel.“ (151)

„1. junija sem Šubašića imenoval kot edinega člana vse vlade... Nisem bil ravno vesel zaradi tega imenovanja in čutil sem, da sem pustil Mihajlovića pasti. Razočaran sem bil in ves obupan, ker v tako težkem trenutku nisem našel sodelovanja s strani mojih svetovalcev in bil prisiljen sprejeti „vlado“ na takih nogah. V tem občutku sem po povratku domov dejal ženi: 'To je začetek konca.'“ (151)

(Bo še)

DRUŠTVENE NOVICE

+ BRULC ANTON

V državni bolnišnici v San Martínu je po strašnih mukah umrl legionar-domobranec Brulc Anton.

Pokojni se je rodil 9. 8. 1918 v Hrušici pri Stopičah, tam v lepi Dolenjski, pod zelenimi Gorjanci.

Ko so partizani začeli neusmiljeno ropati in moriti, se je pridružil ostalim vaščanom v legionarje — pozneje pa je bil v neporazni Mrakovi četi, ki je bila vključena v novomeški udarni bataljon. Proti koncu vojne je bil Tone ranjen, kot ranjenec je po raznih neprilikah prišel na Koroško in se rešil.

Po prihodu v Argentino si je s trdim in vztrajnim delom ustvaril lasten dom v Villa Ballester, kjer je skoro neopaženo živel s svojo ženo in sinom.

Dne 20. januarja je pri zalivanju strehe z vrelim katranom padel in se ves polil — prepeljan je bil v bolnišnico, kjer je v vsej poletni vročini nihal med življenjem in smrtjo skoraj štiri mesece. Vse trpljenje je junaško prenašal; obiskali so ga domači in soborci — za večnost pa ga je pripravil č. g. Franc Grom in Bog ga je na dan slovenskega romanja v Luján — rešil strašnega trpljenja.

Ob lepi udeležbi so ga spremljali domači — sosedje in soborci — drugi dan na sanmartinsko pokopališče. Na grob smo mu dali slovenski trak in domačo grudo.

Dragi Tone — Bog naj Ti plača vse, kar si storil in pretrpel za svoj narod. — Ženi in sinu naše sožalje! — Ti pa počivaj mirno v tuji zemlji!

Ing. A. M.

+ JOŽE PAPEŽ

Po osem mesečni bolezni je 6. maja t. l. umrl v Dock Sudu rojak Jože Papež. Rajni je bil doma iz Brezovega dola pri Ambrusu. Begunska leta je preživel v taborišču Senigallia, odkoder je preko Bagnolija emigriral v Argentino. Tu je imel najprej zaposlitev v tovarni, zatem je z rojakom Tomcem vodil bar v Dock Sudu, nato se je pa osamosvojil ter odprl samostojno mesarijo. Lansko leto se je poročil s hrvaško izseljenko Lucijo Mihoč ter si z njo ustvaril topel družinski dom. Dne 3. maja t. l. ga je previdel

in pripravil na smrt g. direktor Anton Orehar. Življenje se mu je izteklo dne 6. maja, pogreb je bil naslednjega dne na pokopališče Avellaneda. Za rajnim žaluje v Argentini njegova žena Lucija Papež, roj. Mihoč, svak Ante z družino, v domovini pa v Brezovem dolu pri Ambrusu brata Stanko in France ter sestre Alojzija, Terezija in Ana. Vsem izrekamo globoko sožalje, rajni pa naj v miru počiva v argentinski zemlji.

Vsakoletno romanje v Luján. Za borčevsko zastavo stopajo: starešina Ivan Korošec, zastavonoša Vencelj Dolenc, ing. Anton Matičič, v drugi vrsti prof. Stanko Hafner, Jože Jenko, Nija Logar, v tretji Edi Škulj, Alojzij Sedej in Tone Potočar

**Razstava slovenskega tiska v Torontu s predsednikom torontske organizacije
Cirilom Prežljem**

Toronto, Kanada. SKP društvo Baraga je priredilo 30. in 31. marca „razstavo slovenskega tiska“. Sodelovale so pred vsem založbe, ki izdajajo knjige, revije in časopise izven domovine. Na razstavi je bila zastopana tudi ZDSPB z vsemi številkami Vestnika, knjigami (katerim je bila za to priliko znižana cena) itd. Ker pa je letos spominsko leto, dvajseta obletnica tragedije Grčarice-Turjak-Kočevje, je bila razstava največ posvečena tem dogodkom.

V zvezi s spomirskim letom je Zveza izdala spominske znamke, katere so bile tudi na razstavi in obenem vsem na razpolago. Kdor bi jih želel dobiti, jih lahko naroči pri krajevnih organizacijah, ali pri članih glavnega odbora. Cena za 50 znamk je samo en dolar. Prav tako je Zveza izdala članske znake („pins“) v obliki trikotnika v barvah, s slovensko zastavico in zlatim grbom. Članski znaki se dobijo pri krajevnih organizacijah, ali pa z naročilom pri glavnem blagajniku in stanejo samo en USA dolar vsak,

Zveza DSPB bo izdala knjigo o Titovih zločinih v angleščini. Slovenski tekst bo kmalu dokončan. Vzelo bo seveda še nekaj časa, predno bo knjiga izšla. Ker pa so z izdajo knjige vezani veliki stroški in ker bo treba dosti izvodov poslati brezplačno raznim vplivnim osebnostim, knjižnicam itd., in ker Zveza ne razpolaga z denarjem, se obračamo na vsa slovenska društva, organizacije, podjetnike in druge s prošnjo za tozadevne darove. Vsak dar bo hvaležno sprejet.

DVAJSETLETNICE

velike slovenske tragedije na Turjaku in v Grčaricah se bomo vsi Slovenci v velikem Buenos Airesu spomnili v nedeljo, 15. septembra. Dopoldne bo polaganje venca na grob argentinskega osvoboditelja generala San Martina, popoldne bo spominska akademija in sv. maša.

Padli junaki so dali svoje življenje za svoj narod. Pokažimo se vredne te njihove najvišje žrtve. Dne 15. septembra se bomo vsi — kot urejena vojska — udeležili spominskih slovesnosti za te naše žrtve.

Dramatsko društvo Lilija v Clevelandu je darovalo sto dolarjev v fond za izdajo knjige v angleščini o Titovih zločinih.

V isti fond je daroval pet dolarjev g. Ciril Štepec iz Clevelanda. Iskrena hvala članom Lilije in g. Štepecu za razumevanje in pomoč.

V nedeljo, 1. septembra 1963, bomo imeli na Slovenskem letovišču pri Boltonu (Toronto) I. slovenski protikomunistični tabor v USA in Kanadi. Vabimo vse Slovence in še posebno borce, da se Tabora gotovo udeležijo. Ker bo letni občni zbor ZDSPB 31. avgusta v Torontu, drugi dan pa tabor in ker je na ponedeljek delavski praznik v USA in Kanadi, si ne bo težko rezervirati časa in priti na občni zbor in tabor. Na Slovenskem letovišču bo vse na razpolago: dobro voljo pa prinesite s seboj.

Tiskovni referent ZDSPB

Z domovino Vas bodo vedno vezale lepe slovenske pesmi izdane na ploščah VESNA.

45 rpm V —	401	Nebo žari	Vasovalci
E. P.	402	Na klancu sva se srečala	Bratci veseli vsi
	403	Dolenski vozniki	Vasovalci
	404	Krjavelj pri Obrščaku	SKA — Bratci veseli vsi
	405	Kmetič praznuje	Moulin Rouge
	406	Škrjanček poje, žvrgoli	Sestre Fink
	407	Fantje se zbirajo	Vasovalci
	408	Kristus je vstal	SPZ Gallus
	409	Imam tri ljubice	Vasovalci
	410	Ostal sem sam	Moulin Rouge
	411	Mlin	Mladinski; zbor Gallusa
	412	Naš dedek	Bratci veseli vsi
	413	Kje so moje rožice	Slovenske mladenke
	414	Slovo v mesečini	Aemona Dancing
	415	Vipavska	SPZ Gallus
	416	Gasilska polka	Moulin Rouge
	417	Petnajst let	Mešana
	418	Na mostu	Bratci veseli vsi
	419	Minuli časi	SPZ Gallus
	420	Zvezda srebrna	Aemona Dancing
	421	Šumi gozd	Slovenske mladenke
	422	Mladi vojak	Mejaši
	423	Noč božična	SPZ Gallus

Plošče dobite pri vseh zastopnikih JADRANA v Argentini, Avstraliji, Brazilu, Kanadi, Urugvaju, USA in Venezueli.

Po pošti pošilja

Jadran S. R. L.

25. de Mayo 533/3 — Buenos Aires — Argentina

Correo
Argentino
Suc. 7

TARIFA REDUCIDA
Concesión No. 6830
22-I-1962

Propiedad intelectual
Nº 756.565
Ramón L. Falcón 4158, Suc. 7.
Buenos Aires